

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО:
ОСВІТА І НАУКА

Збірник матеріалів
VII Міжнародної науково-практичної конференції

25 жовтня 2022 року

Київ 2022

УДК 65.012.8 (082)

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол від 31.08.2022 № 4)*

Органічне агровиробництво: освіта і наука : збірник матеріалів
VII Міжнародної науково-практичної конференції, 25 жовтня 2022 р.,
Науково-методичний центр ВФПО. – Київ, 2022. – 168 с.

Відповідальні за випуск: Леся МАЛИНКА, Ірина МОРГУН
(Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової
передвищої освіти»)

Редактори

Ірина СЄРОВА, Людмила ТАЛЮТА

**За точність і зміст матеріалів, достовірність і розкриття проблеми відповідальність
несуть автори публікацій**

Одним із пріоритетних напрямів розвитку сільського господарства є органічне сільськогосподарське виробництво, що ґрунтується на принципах збереження природних ресурсів, відтворення ґрунтів, створення умов для формування екологічно стійких агроєкосистем та отримання якісної продукції рослинництва.

Особливо актуальним питанням у стимулюванні поширення органічних сільськогосподарських практик у нашій країні і підвищенні їх продуктивності є залучення більшої кількості державних та приватних освітніх і консультаційних закладів до вітчизняної органічної сфери. Органічному сектору України гостро необхідні висококваліфіковані фахівці з органічного виробництва, здатні вивести органічне сільське господарство на якісно високий, провідний міжнародний рівень. Особливості органічного виробництва вимагають від фахівців значно ліпшої теоретико-практичної підготовки.

Без якісної науково-освітньої підтримки з боку університетів та коледжів, наукових академій та інститутів, освітніх і консультаційних центрів, інших організацій дослідницького та навчального профілю органічний сектор нашої країни буде вимушений постійно стикатися з кадровими проблемами.

Тематика конференції та обмін досвідом у цій сфері є дуже важливим, особливо в контексті формування нового мислення, що ґрунтується на принципах науковості, гуманності, взаємин суспільства і природи. З іншого боку, конференція несе надзвичайно важливу й актуальну просвітницьку місію серед здобувачів освіти та населення країни.

Досягнути вищезгаданого можна завдяки просвітницькій роботі, інформованості та популяризації серед населення й товаровиробників щодо специфіки органічного агровиробництва, поширення вітчизняного та світового досвіду ведення органічного виробництва.

УДК 631.95 (045)

О. В. БАРАБОЛЯ, канд. с/г наук, доцент кафедри рослинництва
Полтавський державний аграрний університет
Olga.barabolia @ukr.net

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО – ЦЕ ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Під продовольчою безпекою мається на увазі рівень забезпечення населення нашої країни якісними, доступними продуктами харчування, що є елементами збалансованого харчування населення України.

Продовольча безпека країни показує, що окрім конкретної кількості традиційно спожитої продукції у калоріях на сьогоднішній день долучається структура продуктів харчування, якість та безпечність продуктів харчування відповідно до існуючих державних стандартів та платоспроможності населення [1].

Тому якість та безпечність продуктів харчування є невід'ємною складовою продовольчої безпеки. Запорукою цієї складової є органічне виробництво, за технології якого використання шкідливих елементів не допускається. В агротехнічних заходах раціонально використовувати розширені польові сівозміни та біологічний захист рослин [2].

Життя людини і його основа – здоров'я в сучасному світі є загальнолюдськими цінностями номер один. Тому турбота про них є надзвичайно важливою справою. Саме з такої позиції усвідомлюється та обґрунтовується роль органічного землеробства як управління його розвитком, за сучасних технологій аграрного виробництва, високої конкурентної боротьби між сільгоспвиробниками [3].

Органічне виробництво має досить значний обсяг, тому в наукових працях висвітлюють неоднозначні бачення цього питання. Одні науковці розглядають його як безпосереднє вирощування до споживання сільськогосподарської сировини для переробки у харчові продукти, а також виробництво кормів для тваринництва. Інші науковці мають своє бачення на це, переводячи його в прагматичну площину ланцюга «від лану до столу».

Зміст системи органічного виробництва дає можливість виділити основні його ланки:

- вирощування певних сільськогосподарських культур для безпосереднього споживання;
- вирощування сільськогосподарських культур як основної сировини для переробки в продукти харчування;
- вирощування сільськогосподарських культур для кормових цілей;
- виготовлення соковитих, грубих і концентрованих кормів;
- розведення й утримання сільськогосподарських тварин і птиці;

- отримання сировини тваринного походження для виготовлення продуктів харчування;
- зберігання сільськогосподарської сировини рослинного й тваринного походження до процесу переробки харчові продукти;
- зберігання виготовленої продовольчої продукції до моменту реалізації в оптовій та роздрібній торгівлі транспортування сировини та готової продукції;
- реалізація продукції харчової промисловості безпосередньо споживачам;
- раціональне використання побічної продукції під час вирощування сільськогосподарських культур і переробки й забою тварин і птиці.

До основних принципів управління розвитком органічного виробництва слід віднести гармонійне поєднання на всіх рівнях керівництва як господарства, так і адміністрації. Головний пріоритет при цьому належить адміністративним методам як способам реалізації вимог до сертифікації товаровиробників та дотримання технологій органічного виробництва [3].

Актуальність рівня управління розвитком органічного виробництва підтверджується тим, що поряд із інтенсивними технологіями органічним виробництвом визначається стан безпеки вирощеної продукції протягом усього ланцюга «від лану до столу», безпосередньо впливаючи на якість харчування людей, а отже, і продовольчу безпеку нашої країни.

Список бібліографічних посилань

1. Бараболя О. В. Виробництво та продаж якісної та безпечної харчової продукції. *Якість та безпечність продукції у внутрішній та зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи* : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (заочна форма). (м. Полтава, 15 лютого 2022 р.). ПДАУ. Полтава. С. 7–9.

2. Бараболя О. В., Жемела Г. П. Вплив органічного землеробства на урожайність та якість зерна пшениці ярої твердої. *Науково-практична конференція професорсько-викладацького складу 14 травня 2021 року* : зб. наук. пр. професорсько-викладацького складу академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році. Полтава, 2021. С. 120–121.

3. Бараболя О. В. Основні принципи та вимоги до органічного виробництва. *Наукове забезпечення економічного розвитку, правового регулювання, управління, енергоефективності та провалінгу екоінновацій в аграрній і суміжних галузях в умовах глобалізації* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 28 квітня 2021 р.). ПДАА. Полтава : кафедра економіки та міжнародних економічних відносин, 2021. С. 144–148.

власне тварини, з молочного обладнання, води, яку використовують для миття обладнання, повітряного простору тваринницьких приміщень. Молоко від тварин з прихованими чи клінічними формами маститів також є суттєвою загрозою.

За умови впровадження в господарстві принципів належних виробничих практик, вдається нівелювати ризики, що перешкоджають виробництву органічного молока. Вказане сире молоко є безпечним та якісним і, зазвичай, відповідає гатунку екстра, що мінімізує ризики виникнення харчових отруєнь у кінцевих споживачів, які пов'язані з контамінацією молока патогенними чи умовно патогенними мікроорганізмами.

Висновок

Отже, кожне господарство, яке займається виробництвом органічного молока, передбачає налагодження ефективної системи управління потенційними групами ризиків та чіткої системи контролю за ними. Виконання цих принципів є важливою ланкою у функціонуванні будь-якого господарства з виробництва органічного товарного молока.

УДК 330.341+338.432+339.138 (045)

В. І. ЧАЛИЙ, викладач спеціальних дисциплін кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії», викладач-методист, завідувач відділення «Агроінженерія»

ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж
Сумського національного аграрного університету»

МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА АПК

Органічне виробництво АПК – це метод виробництва, який найбільшою мірою робить акцент на захисті навколишнього середовища та здоров'я тварин і людей (зокрема якість та безпеку продуктів харчування). Зазначений метод пропонує можливість безпосередньо відповісти на всі вимоги законодавства ЄС у цих сферах та відповідати пріоритетним цілям аграрної політики ЄС в умовах приєднання євроінтеграційних процесів в Україні.

Внесок органічного землеробства у збереження природних ресурсів, компонентів навколишнього середовища (зокрема біорізноманіття) та ставлення людини до тварин – це лише один бік – екологічно стійкий розвиток. З іншого боку, великий потенціал для стійкого економічного та соціального зростання та підтримки розвитку сільських регіонів.

Органічне землеробство має можливості створити міцні зв'язки між міськими та сільськими районами і забезпечити довіру споживачів. Як

ЗМІСТ

КВАШУК О. В. Актуальність питання державного регулювання розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні як основи управління органічною діяльністю	4
МЕЛЬНИЧУК Д. А., ГУРСЬКА Л. Л. Сучасні реалії розвитку органічного виробництва в Україні	7
ПОЛЯКОВА К. О., ГУРСЬКА Л. Л. Органічне виробництво: теоретичний аспект	9
КОРОТКОВА І. В., ЧАЙКА Т. О. Фотосинтетичні пігменти як індикатори продуктивності виращування пшениці полби за традиційної та органічної системи	12
ГРИЩУК Г., ГУРАЛЬСЬКА С., ЄВТУХ Л. Ефективність згодовування гумату натрію сухостійним коровам на показники організму новонароджених телят	15
ЗАГОРУЛЬКО А. М., БІРЧЕНКО Н. О., ГОРОШАНСЬКА О. О. Актуальність виробництва багатокomпонентних напівфабрикатів високого ступеня готовності з органічної сировини	18
ГРИЦИШИН М. І. Особливості збереження і підвищення родючості ґрунтів в органічному землеробстві	20
НЕСЕНЮК З. С., ГУРСЬКА Л. Л. Проблеми та перспективи розвитку органічного виробництва в Україні	23
БОРИСЕНКО В. В. Вплив ширини міжрядь і густоти посіву на якісні показники врожайності гібридів соняшнику	25
ЗАЄЦЬ С. О., ФУНДИРАТ К. С., ЮЗЮК С. М. Продуктивність пшениці озимої за різних систем захисту рослин в органічному землеробстві	28
ЗАГОРУЛЬКО А. М., ЧУЙКО Л. О., ІБАЄВ Е. Б. Перспективи розвитку ІЧ-технологій у виробництві оздоровчих сушених напівфабрикатів на основі органічної рослинної сировини	31
МАРЧЕНКО Т. Ю., ЛАВРИНЕНКО Ю. О., ПЛЯРСЬКА О. О. Вплив біопрепаратів на продуктивність гібридів кукурудзи інтенсивного типу в умовах зрошення	33

КОСЕНКО Н. П. Вирощування спаржі за використання елементів біологізації технології у Південному Степу України	35
МАРЧЕНКО Т. Ю., ЗАБАРА П. П., СЕРГЄЄВ Л. А. Вплив біологічних препаратів на формування врожайності насіння ліній – батьківських компонентів кукурудзи в умовах зрошення	39
КОРШЕВНЮК С. П., ДІДУР І. М. Роль інокуляції насіння сочевиці як базового заходу екологізації систем удобрення у формуванні густоти стояння її агроценозу	41
НЕСТЕРЕНКО І. В. Аналітична компонента стратегії розвитку органічного виробництва	44
САВЧЕНКО О. В., ГУРСЬКА Л. Л. Органічне виробництво продукції тваринництва як складова продовольчої безпеки України	48
ЄЩЕНКО В. О., НАКЛЬОКА Ю. І., КОВАЛЬ Г. В. Органічна система землеробства та заходи щодо її впровадження у виробництво	50
КОСИЛОВИЧ Г. О., ГОЛЯЧУК Ю. С. Біологічний захист озимої пшениці	53
САВЧУК О. І., ПРИЙМАЧУК Т. Ю., ШТАНЬКО Т. А. Роль біологізованої сівозміни в органічному землеробстві	56
ЮРКЕВИЧ Є. О., ВАЛЕНТЮК Н. О., ЄВИЧ В. С. Особливості ведення органічного землеробства в умовах посушливого Степу	59
ЛІЩУК А. М., ПАРФЕНЮК А. І. Роль органічного виробництва у мінімізації екологічних ризиків деградації ґрунтів	63
БАРАБОЛЯ О. В. Органічне виробництво – це продовольча безпека України	66
ЛИХОЧВОР В. В., ТИРУСЬ М. Л. Урожайність амаранту залежно від сорту	68
БУГРИН Л. М., ПАРТИКА Т. В., БУГРИН О. М., ПУКАЛО Д. Л. Продуктивність багаторічних лучних агрофітоценозів Західного Лісостепу за органічного виробництва кормової сировини	69

БУРИКІНА С. І., СЕРГЄЄВ Л. А., КАПУСТІНА Г. А. Надходження поживних речовин у ґрунт під час заорювання біомаси сидеральних культур	73
ГРАБОВЕЦЬКА О. А. <i>Diospyros L., Asimina triloba (L.) Dunal, Ziziphus jujuba Mill.</i> в органічному садівництві	75
ВОЖЕГОВА Р. А., КОВАЛЕНКО А. М. Агроекологічне обґрунтування вирощування гороху в системі органічного землеробства зони Степу	78
HRANOVSKA L. M., IVANOV V. I. Value of forest shelter-belts for combating land degradation and desertification in the steppe of ukraine in the conditions of changes in climate	81
ГАРМАШОВ В. В., ХОДОРЧУК В. Я. Стратегія синтезу біологічних препаратів для органічного землеробства	86
ДЕГОДЮК С. Е., ДЕГОДЮК Е. Г., БОРКО Ю. П., ІГНАТЕНКО Ю. О., МУЛЯРЧУК А. О. Відтворення потенційної родючості ґрунту і підвищення конкурентоздатності органічної продукції рослинництва за оптимізації системи удобрення	89
ГУЛИЧ О. І. Використання біоконтролю в органічному агровиробництві	92
МИРОШНИЧЕНКО Д. М., ПІКОВСЬКИЙ М. Й. Уражуваність чорною плямистістю сортів чайно-гібридних троянд	95
ПОБЕРЕЖНА Л. В., БАХМАТ О. М. Вплив агротехнічних заходів вирощування на врожайність зерна нуту	97
ПОЧКОЛІНА С. В., МЕЛЬНИК О. Т., КОГУТ І. М. Вплив різних попередників і систем основного обробітку ґрунту на об'ємну масу зерна пшениці озимої в умовах Півдня України	99
РУДАВСЬКА Н. М., ШУВАР А. М., ТИМЧИШИН О. Ф., ДОРОТА Г. М., БЕГЕН Л. Л., СТЕФАНІШИН В. А., БАЛУЩАК К. М. Вирощування гречки за органічною технологією	101
ФЕДУРІК І. В., КОЛОДІЙ В. А. Вплив біопрепаратів на урожайність сортів сої в умовах південної частини Лісостепу Західного	103

САВЧЕНКО І. Ф., РИХЛІВСЬКИЙ П. А., КАСПРОВИЧ І. К.	
Технічні засоби для ефективної боротьби з бур'янами під час вирощування просапних і овочевих культур у системі органічного землеробства	105
СВИДЕНКО Л. В., КОРАБЛЬОВА О. А., ГЛУЩЕНКО Л. А.	
<i>Artemisia balchanorum</i> Krasch. та його гібриди в органічному землеробстві на півдні України	108
СТАРЧЕВСЬКИЙ Ю. І.	
Щодо розвитку виробництва та ринку органічної продукції	110
ШОСТЯ А. М., УСЕНКО С. О., КУЗЬМЕНКО Л. М.	
Виробництво свинини підвищеної харчової цінності – перспективний напрям органічного тваринництва	113
ВОЖЕГОВА Р. А., БОРОВИК В. О., СТЕПАНОВ Ю. О.	
Закономірності успадкування кольорового бавовноволокна	116
ХОМОЧКІН А. П.	
Значення шкільної освіти у вивченні проблематики понять органічного виробництва	118
БАРСЬКИЙ Д. О.	
Технологічні заходи під час вирощування ячменю озимого	120
ВАЛЕРКО Р. А., ГЕРАСИМЧУК Л. О., ОСАДЧУК С. О.	
Перспективи розвитку органічного виробництва у Хмельницькій області	122
ВОТИК В. О.	
Вплив елементів технології вирощування на забур'яненість і продуктивність посівів нуту	124
ЗАБАРНА Т. А.	
Втрати родючості ґрунтів України в умовах війни	127
КАРПЕНКО Р. В.	
Концепції конкурентоспроможності аграрних підприємств: органічне виробництво	129
КУЗЬМЕНКО Л. М., УСЕНКО С. О.	
Виробництво молока як сировини для органічних молочних продуктів	131
ПИЛЯК Н. В., ДИШЛЮК В. Є.	
Показники безпечності біодобрив на основі осадів стічних вод станцій біологічного очищення м. Одеса	135
ТАРАРІКО Ю. О., ЛУКАШУК В. П.	
Система органічного землеробства на зрошенні	137

МЕЛУТА Г., ГОНЧАРОВА Н.	
Роль освіти в підготовці фахівців з органічного виробництва	139
ЛЕЩЕНКО Д. С., КАРПЕНКО О. Ю.	
Аллелопатича активність ґрунту в посівах кукурудзи за різних попередників в умовах ТОВ АФГ «Еліта» Полтавської області	141
ШКАТУЛА Ю. М.	
Агроекологічне значення біологічної азотфіксації квасолі	142
ЧЕРЕШНЮК В. В.	
Ефективність застосування інокулянтів на сої	144
ШАПОРЕВА О. І., РИБАЧОК А. А., КОСТЮКЄВИЧ Т. К.	
Соціальна та економічна роль органічного виробництва у розвитку сільських регіонів	146
РАССАДІНА І. Ю.	
Екологічні аспекти вирощування рижію	149
НЕСТЕРУК В., НАГОРНА Л.	
Основні принципи органічного виробництва в молочному скотарстві	151
ЧАЛИЙ В. І.	
Маркетинг як інструмент просування органічного виробництва АПК	153
ОМЕЛЬЧУК С. В., ВАСИЛЕНКО Л. С.	
Сівозміна в органічному землеробстві – основа отримання сталого і якісного врожаю	161